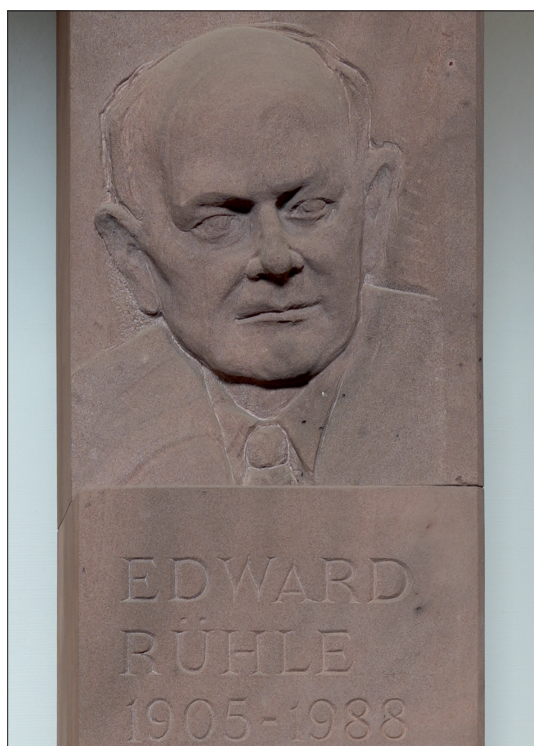

Słowo o Profesorze Andrzeju Kossie (1946–2025) – autorze monumentu z wizerunkiem Profesora Edwarda Rühlego

Pracownicy Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB) w Warszawie każdego dnia mijają w holu budynku im. J. Wyrzykowskiego piaskowcową rzeźbę z wizerunkiem twarzy Profesora Edwarda Rühlego (ryc. 1), który był wybitnym geologiem, badaczem czwartorzędu i kartografem. W czasie II wojny światowej pełnił funkcję zastępcy szefa służby kartograficznej Armii Krajowej. Po wyzwoleniu był wieloletnim dyrektorem Państwowego Instytutu Geologicznego. Rzeźba powstała na zamówienie dyrekcji PIG w 2004 r., w związku z przypadającą w następnym roku 100. rocznicą urodzin prof. Edwarda Rühlego. Przez wiele lat na tyle wrosła w aranżację holu, że mijamy ją, nie zatrzymując na niej wzroku. Rozpoznajemy czerwony piaskowiec triasowy z obrzeżenia Gór Świętokrzyskich, ale mało kto wie, kim jest Autor monumentu. Oto w dużym skrócie sylwetka Artysty – Prof. dr. hab. Andrzeja Kossa (ryc. 2).

Profesor Andrzej Koss był absolwentem warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, gdzie równolegle studiował rzeźbę i konserwację. Z akademią był związany przez całe życie – pełnił w niej funkcje kierownika katedry, prodziekana i dziekana. Na tej uczelni zdobywał kolejne stopnie naukowe, by w 2011 r. otrzymać tytuł profesora zwyczajnego.

Wielką zasługą i życiowym dokonaniem Profesora Andrzeja Kossa było założenie Międzyuczelnianego Instytutu Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP Warszawa – ASP Kraków i kierowanie nim w latach 1999–2022. Dzięki własnemu doświadczeniu oraz wdrożeniu w Polsce,

Ryc. 1. Fragment rzeźby z wizerunkiem Profesora Edwarda Rühlego, wybitnego badacza czwartorzędu i kartografa, żołnierza Armii Krajowej, wieloletniego dyrektora Państwowego Instytutu Geologicznego, wykonanej przez Profesora Andrzeja Kossa. Fot. S. Wolkowicz

Ryc. 2. Prof. dr. hab. Andrzej Koss w 2019 r. w warszawskim Wilanowie. Fot. M. Sikorska-Jaworowska

nowatorskiej w skali międzynarodowej, technologii laserowej w pracach konserwatorskich (we współpracy z Wojskową Akademią Techniczną), Profesor stał się największym autorytetem w dziedzinie konserwacji. Przez 18 lat był wiceprzewodniczącym Głównej Komisji Konserwatorskiej, a od kilkudziesięciu lat rzeczoznawcą w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz międzynarodowym konsultantem. Kierował wieloma realizacjami odnowy najcenniejszych obiektów w kraju i za granicą. Brał udział w konserwacji Kaplicy Zygmuntońskiej i Kaplicy Batorego na Wawelu, Ołtarza Wita Stwosza w Bazylice Mariackiej, romańskiej Archikolegiaty w Tumie, Zamku Krzyżtopór, Pałacu w Wilanowie, Arsenału w Warszawie, Kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej na Jasnej Górze i innych cennych dzieł sztuki. Za granicą pracował w Egipcie, Dubrowniku i Paryżu, gdzie przeprowadził renowację grobu Fryderyka Chopina. To tylko niewielka część prac konserwatorskich Profesora, które prezentował na wielu międzynarodowych konferencjach. Konserwacja zdominowała artystyczną pracę Profesora, choć nie porzucił sztuki rzeźbiarskiej. W Komańczy, gdzie był więziony kardynał Stefan Wyszyński, jest rzeźba przedstawiająca postać Prymasa autorstwa Profesora, a w Górze Kalwarii pomnik świętego Ojca Stanisława Papczyńskiego.

Prowadząc prace konserwatorskie, kierował dużymi zespołami, do których włączał swoich studentów i absolwentów. Dzielił się z nimi własną wiedzą i doświadczeniem. Był uwielbiany i szanowany przez studentów oraz całe środowisko uczelniane.

Magdalena Sikorska-Jaworowska